

Giganten i mobbningsbranschen

Publicerad här den 5 november 2015

MOBBNINGEN HAR HAMNAT i massmediernas strålkastarljus. Ett tv-program, *Morgans Mission*, har följts av flera program med både mobboffer och ångerfulla mobbare. Man ser tillbaka och diskuterar vad det var som hände, varför och vilka följder det har fått. Detta är utmärkt. Men de mobbare som träder fram i programmen är bara småhandlare i mobbningsbranschen i jämförelse med den gigant som aldrig får stå till svars för vad han har gjort.

Tittarna har fått veta hur mobbningen går till och hur den påverkar offren. Vilka följder ideliga påhopp med nedvärderande omdömen får. Att den drabbade upplever sig ha mindre värde. Att hen mister självförtroende. Att hen känner sig utesluten ur gemenskapen. Att hen i värsta fall tappar lusten att leva.

Över tiotusen elever misslyckas varje år med att få de betyg som krävs för att få gå ett gymnasieprogram. Det motsvarar i genomsnitt två, tre elever i varje grundskoleklass. Det är elever som från hemmen inte har fått med sig den språkförståelse och de andra kunskaper de hade behövt för att kunna följa med i undervisningen.

Det är många ord som dessa elever inte förstår när läraren talar eller när de läser uppgifter som de ska lösa. De kan inte ta till sig den information de får av läraren. De klarar inte att lösa de uppgifter de får. De slutar så småningom att ens försöka följa med. De lär sig mycket litet under lektionerna. Ändå måste de vara där. Ändå måste de tidigt delta i betygsprov på sådant som de har inte kunnat lära sig. De är dömda att misslyckas på proven. De tvingas genomlida den ena för dem långtråkiga lektionen efter den andra. De blir bestraffade om de skolkar eller i protest stökar till det i klassen. De får förebråelser av lärarna och föräldrarna för att de inte kan rycka upp sig och lära sig bättre. De får tidigt veta hur viktigt det är att få bra betyg om de ska kunna få något bra jobb. De vet att de aldrig kommer att få bra betyg.

I likhet med de andra mobboffren upplever de här eleverna också att de har ett mindre värde. De mister också självförtroendet. Utan skola eller jobb att gå till hamnar de också i ett utanförskap. Men för många av de skolsvaga eleverna blir följderna allvarligare än så. De blir lätta byten för värvare till kriminella gäng, där de kan få uppskattning, gemenskap och pengar. Många har hamnat i drogmissbruk, prostitution eller kriminalitet. Alltfler skadas eller dödas i gängstrider. Elever med låga betyg löper enligt Socialstyrelsens statistik åtta gånger så stor risk att bli kriminella och tre gånger så stor risk att begå självmord.

Ytterst ansvarig för mobbningen av de skolsvaga eleverna är den förutvarande skolministern. Han har inte rest riket runt och förnedrat elever. Men hans åtgärder har fått lika allvarliga konsekvenser. Han rekommenderade mer av den katederundervisning som dessa elever inte kan följa med i. Han såg till att de tidigt fick betygsprov och graderade betyg som talar om för dem hur misslyckade de är. Han såg till att det fanns ett batteri av bestraffningar som drabbade dem om de skolkade eller stökade till det i klassen. Och att det sattes ett betygs-hinder för dem som ville gå ett gymnasieprogram.

Liksom den mobbade eleven har skolministern också haft mer eller mindre passiva medhjälpare. Kommunpolitiker som inte ansetts sig ha råd att ge dessa elever den kompensation som de skulle ha behövt. Forskare och lärare som utan att protestera har åsett hur skolministern genomfört reformer som gör det svårare för dessa elever. Föräldrar till mer lyckligt lottade elever som gillat hans hårda tag mot elever som stör lektionerna. Allianspolitiker och ledarskribenter som av politiska skäl gett hans reformer sitt helhjärtade stöd.

Vi visste inte. Vi menade inget illa. Så försvarade sig de mobbade eleverna i tv. Skolministern var nog inte heller medveten om hur mycket han kom att skada de skolsvaga eleverna. I likhet med 98 procent av riksdagens ledamöter bodde han inte i något utsatt område, och han lär inte ha kommit i någon närmare kontakt med dessa elever. Men hans åtgärder får lika allvarliga följder för dem som mobbningen av skolkamrater får för mobboffren.

En väsentlig skillnad är dock att medan en mobbade elev bara skadade några få skolkamrater så drabbar skolministerns åtgärder flera tusen elever varje år. Han är verkligen giganten i mobbningsbranschen.